

กฎหมายการลงทุนแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ค.ศ.2016 (Myanmar Investment Law 2016): โอกาสและอุปสรรค

Investment Law of The Republic of The Union of Myanmar (Myanmar Investment Law 2016): Opportunities and Obstacles

นวกาล สิริรุจจานนท์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

Nawakarn Sirarujanon

Faculty of Law, Payap University

Email: nsirarujanon@gmail.com

Received: July 31, 2019; Revised: October 31, 2019; Accepted: November 1, 2019

บทคัดย่อ

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ฉบับใหม่ ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 2016 ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนฉบับใหม่นี้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อเอื้อประโยชน์แก่นักลงทุน เช่น การกำหนดอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนของคณะกรรมการการลงทุน การกำหนดรูปแบบการลงทุนที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น การให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีแก่นักลงทุนต่างชาติเพิ่มเติม การผ่อนคลายข้อกำหนดการเช่าที่ดิน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการแก้ไขกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยบริษัทแห่งเมียนมาร์ เพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการลงทุนอีกด้วย รวมถึงการจัดตั้งกระทรวงการลงทุนและความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศให้คล่องตัวขึ้น

แม้การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนดังกล่าวนี้เป็นโอกาสอันดีที่เอื้อต่อการส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนในเมียนมาร์ แต่ก็ยังมีข้อสังเกตหรืออุปสรรคบางประการที่นักลงทุนต้องพิจารณา เช่น การปรับใช้กฎหมายการจ้างแรงงานมีฝีมือ ค่าเช่าหรือราคาที่ดิน ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ความมั่นคงทางพลังงาน และอัตราภาษี เป็นต้น ดังนั้น การพิจารณารูปแบบการลงทุนแบบร่วมกิจการกับบุคคลธรรมดา นิติบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจของเมียนมาร์ หรือการจัดทำการประกันความเสี่ยงการลงทุน จึงน่าจะช่วยลดอุปสรรคหรือความเสี่ยงต่างๆ ในการลงทุน

คำสำคัญ: กฎหมายการลงทุน เมียนมาร์

ABSTRACT

The Republic of the Union of Myanmar has announced a new investment law which is effective from October 18, 2016. This new investment law facilitates the benefit of investors, such as setting the clear lines of Authority of the Myanmar Investment Commission (MIC), configuring more flexible investments, providing additional tax benefits to foreign investors, being flexible on regulation of land lease, etc. In addition, other related laws have been modified such as Myanmar Companies Law 2017 in order to promote the investment environment as well. Also there was the establishment of the Ministry of Investment and Foreign Economic Relations (MIFER) to promote foreign investment and facilitate foreign and domestic investors to be more active.

Although the new investment law represents a good opportunity to promote the investment environment in Myanmar, but there are also some observations or obstacles that investors must pay attention, such as law implementation, hiring skilled labor, rental or land price, infrastructure system, energy security and tax rates etc. Therefore, taking joint-venture investment, either with Myanmar natural persons, juristic person or state enterprise, or investment risk insurance into consideration should help reduce obstacles or risks in the investment.

KEYWORDS: Investment Law, Myanmar

บทนำ

นับตั้งแต่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (ซึ่งต่อไปในบทความนี้จะใช้คำว่า “เมียนมาร์”) จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015 ที่ผ่านมานับเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมการปกครองของเมียนมาร์ที่เคยถูกปกครองโดยรัฐบาลทหารมายาวนานกว่า 50 ปี มาเป็นการปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy-NLD) ทำให้สถานการณ์การเมืองของเมียนมาร์มีเสถียรภาพมากขึ้น ซึ่งนับเป็นปัจจัยบวกที่ดึงดูดการค้าและลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ประเทศในกลุ่ม

อาเซียนอย่างประเทศไทยมีความร่วมมือทางการค้ากับเมียนมาร์มายาวนานหลายทศวรรษและกลุ่มประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย เป็นต้น ต่างให้ความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้าและการลงทุนในเมียนมาร์มากขึ้นกว่าเดิม

ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาเมียนมาร์ได้มีการปรับตัวในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการลดอุปสรรคและเพิ่มบรรยากาศในการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติที่จะเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ ทั้งในเรื่องการใช้นโยบายทางภาษีในการจูงใจนักลงทุน การจัดตั้งหน่วยงานรัฐที่มีบทบาทเฉพาะในการดูแลเรื่องการลงทุนจาก

ต่างชาติ รวมถึงการแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนหลายฉบับ เช่น การยกเลิกจำนวนเงินขั้นต่ำในการลงทุน การให้สิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มากขึ้น การแก้ไขกฎหมายบริษัทเพื่อกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทของคนต่างด้าวมากขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การลงทุนและเปิดประเทศเพื่อรับการค้าการลงทุนและเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างเต็มตัว

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียด เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การลงทุนของนักลงทุนต่างชาติตามกฎหมายการลงทุนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 (Myanmar Investment Law: MIL 2016) (ซึ่งต่อไปในบทความนี้จะใช้คำว่า “กฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016”) รวมถึงประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ถึงโอกาสและแนวโน้มการลงทุนตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการลงทุนในเมียนมาร์ต่อไป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในเมียนมาร์

ภาพรวมด้านการลงทุนทางตรงของต่างประเทศในเมียนมาร์ (Foreign Direct Investment: FDI) ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561-เมษายน พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมามีคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission-MIC) อนุมัติการลงทุนคิดเป็นมูลค่า 2,413.28 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยพบว่าสิงคโปร์มีการลงทุนสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 สัดส่วนร้อยละ 65.12 รองลงมาคือจีน เป็นอันดับที่ 2 สัดส่วนร้อยละ 12.25 ฮองกง เป็นอันดับที่ 3 สัดส่วนร้อยละ 10.19 ขณะที่ไทยมีการลงทุนสูงเป็นอันดับที่ 4 สัดส่วนร้อยละ 4.79 และเกาหลีใต้ เป็นอันดับที่ 5 สัดส่วนร้อยละ 3.00 โดยส่วนของผู้ประกอบการที่ต่างชาติให้ความสนใจลงทุนในเมียนมาร์มากที่สุด ได้แก่ การคมนาคมและการสื่อสาร อุตสาหกรรมการผลิต ภาคพลังงาน โรงแรม และการท่องเที่ยว และอสังหาริมทรัพย์ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การลงทุนของต่างประเทศในเมียนมาร์ (FDI) ตุลาคม พ.ศ. 2561-เมษายน พ.ศ. 2562

อันดับ	ประเทศ	มูลค่าการลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วน (%)
1	สิงคโปร์	1,571.43	65.12
2	จีน	295.69	12.25
3	ฮ่องกง	245.96	10.19
4	ไทย	115.63	4.79
5	เกาหลีใต้	72.44	3.00
	อื่นๆ	112.11	4.65
	รวม	2,413.28	100.00

ที่มา: Directorate of Investment and Company Administration (2019)

สำหรับมูลค่าการลงทุนสะสมจากต่างประเทศที่เคยได้รับอนุญาตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 1988-2019) มีมูลค่าทั้งสิ้น 80,234.41 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยประเทศที่เข้ามาลงทุนในเมียนมาร์ สูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ จีน ไทย ฮองกง และสหราชอาณาจักร ตามลำดับ ในส่วนของโครงการลงทุนที่ยังคงอยู่จนถึงในปัจจุบันนั้นมีมูลค่าการลงทุนคงเหลือทั้งสิ้น 65,538.54 ล้านเหรียญสหรัฐ จากประเทศผู้ลงทุน 5 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ จีน ฮองกง ไทย และเกาหลีใต้ ตามลำดับ สำหรับการลงทุนจากต่างประเทศสะสมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 1988-2019) 3 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ กลุ่มพลังงาน และอุตสาหกรรมการผลิต ตามลำดับ ในขณะที่สาขาการลงทุนจากต่างประเทศที่ยังคงอยู่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ กลุ่มพลังงาน และกลุ่มการคมนาคมและการสื่อสาร

รายงานสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเมียนมาร์ประจำเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 โดยกระทรวงพาณิชย์ของประเทศไทย รายงานว่ามูลค่าการค้าระหว่างประเทศของเมียนมาร์ ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561-มิถุนายน พ.ศ. 2562 มีการขยายตัวขึ้น โดยมีการขยายตัวจากการส่งออกเป็นหลัก ทั้งนี้เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว พบว่าการส่งออกขยายตัว ร้อยละ 11.84 การนำเข้าลดลง ร้อยละ 5.97 และมูลค่าการค้ารวมขยายตัว ร้อยละ 1.82 โดยมีการค้าขาดดุล เป็นมูลค่า 1,038 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยในภาพรวมนั้นถือว่าสถานการณ์มูลค่าการส่งออกของเมียนมาร์อยู่ในทิศทางที่ดีขึ้น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2562)

นอกจากการลงทุนในเมียนมาร์แล้ว การค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ยังเป็นตลาดที่มีความสำคัญและมูลค่ามหาศาล ทั้งนี้ด้วยข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ยาวรวมกันกว่า 2,401 กิโลเมตร ซึ่งเอื้อต่อการค้าการลงทุนในเมียนมาร์ โดยในปัจจุบันมีจุดผ่านแดนถาวรระหว่างไทย-เมียนมาร์ที่สำคัญถึง 4 จุด ได้แก่

1. จุดผ่านแดนสะพานข้ามแม่น้ำสาย จังหวัดเชียงราย กับ เมืองท่าซี้เหล็ก รัฐฉาน
2. จุดผ่านแดนสะพานบ้านริมเมย ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กับ เมืองเมียวดี รัฐกระเหรี่ยง
3. จุดผ่านแดนปากน้ำระนอง อำเภอเมือง จังหวัดระนอง กับ เมืองเกาะสอง ภาคตะนาวศรี
4. จุดผ่านแดนบ้านน้ำพุร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี กับ บ้านทิกิ ภาคตะนาวศรี

จุดผ่านแดนข้างต้นถือเป็นจุดผ่านแดนสำคัญที่เป็นทั้งเส้นทางการค้า การลงทุนและการขนส่งระหว่างไทย-เมียนมาร์ โดยช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม พ.ศ. 2562 มีมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ รวม 84,324 ล้านบาท ซึ่งสูงสุดเป็นอันดับ 2 ของกลุ่มประเทศที่มีพรมแดนประชิดติดกับไทย (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2562)

นอกจากนี้ไทยกับเมียนมาร์ยังมีความร่วมมือกันตามกรอบความร่วมมือระดับต่างๆ ทั้งกรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาค อนุภูมิภาคที่สำคัญ เช่น กรอบความร่วมมืออาเซียน (ASEAN) เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) ซึ่งจะทำให้การไหลเวียนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

การค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ มีความสะดวกมากขึ้น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) และ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) เป็นต้น และนอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือระดับทวิภาคีระหว่างไทย-เมียนมาร์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในด้านต่างๆ ที่สำคัญ เช่น แรงงานข้ามชาติ การปราบปรามยาเสพติด การอำนวยความสะดวกการค้าชายแดน การต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยผ่านกลไกความร่วมมือที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (Joint Commission for Bilateral Cooperation: JC) คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (Joint Border Commission: JBC) คณะกรรมการร่วมด้านการค้า (Joint Trade Committee: JTC) คณะกรรมการระดับสูงทางฝ่ายทหาร (High Level Committee: HLC) คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee: RBC) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายหลักให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศอย่างยั่งยืน (ณรงค์ บุญเสถียรวงศ์, 2562)

ในส่วนต่อไปผู้เขียนจะกล่าวถึงสาระสำคัญของกฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 (Myanmar Investment Law: MIL 2016) ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่ใช้แทนกฎหมายการลงทุนของต่างชาติ ค.ศ. 2012 (Foreign Investment Law 2012) และกฎหมายการลงทุนของคนเมียนมาร์ ค.ศ. 2013 (Myanmar Citizen Investment Law 2013) เดิมซึ่งผู้เชี่ยวชาญจากทั้งภาครัฐและเอกชน

ให้ความเห็นว่ากฎหมายการลงทุนเดิมทั้ง 2 ฉบับนี้เต็มไปด้วยจุดอ่อนและคำอธิบายทางกฎหมายที่คลุมเครือทำให้การส่งเสริมการลงทุนในเมียนมาร์ไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งยังก่อให้เกิดประเด็นคำถามเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างนักลงทุนเมียนมาร์และชาวต่างชาติ (จิราภรณ์ สุธีรชาติ และ นิธิ กวีวิรัชชัย, 2560)

สาระสำคัญของกฎหมายการลงทุนแห่งเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 (Myanmar Investment Law: MIL 2016)

หลังจากการเลือกตั้งทั่วไปของเมียนมาร์เมื่อปี ค.ศ. 2015 ซึ่งเป็นการปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนเป็นครั้งแรกในรอบกว่า 50 ปี เมียนมาร์ได้พยายามที่จะแก้ไขข้อกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าและลงทุน โดยปัจจุบันเมียนมาร์ได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 (Myanmar Investment Law: MIL 2016) ฉบับใหม่ซึ่งประกอบไปด้วย 23 หมวด 101 มาตรา (Directorate of Investment and Company Administration, 2016) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 2016 โดยประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ก. ขอบเขตของกฎหมาย

มาตรา 4 ของกฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 กำหนดขอบเขตการใช้บังคับกฎหมายนี้สำหรับการลงทุนที่มีอยู่แล้วหรือการลงทุนใหม่ทั้งหมดภายในเมียนมาร์ อย่างไรก็ตามกฎหมายการลงทุนฉบับนี้จะไม่ใช่กับข้อพิพาทการลงทุนใดๆ ที่มีอยู่เดิมหรือการลงทุนใดๆ ที่ได้รับใบอนุญาตแล้วแต่ถูกระงับการดำเนินการก่อนวันที่มีผลใช้บังคับของกฎหมายนี้ (Directorate of Investment and Company Administration, 2017)

ข. วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

มาตรา 3 ของกฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 กำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายการลงทุนฉบับนี้ไว้โดยเน้นการส่งเสริมการลงทุนด้วยความรับผิดชอบ และส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ดังนี้ (Directorate of Investment and Company Administration, 2017)

1) เพื่อพัฒนารูขี้นการการลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อผลประโยชน์ของสหภาพและประชาชน

2) เพื่อปกป้องนักลงทุนและธุรกิจการลงทุนตามกฎหมาย

3) เพื่อสร้างโอกาสในการทำงานให้กับประชาชน

4) เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5) เพื่อพัฒนาการผลิตการทำงาน การบริการ และการค้าในระดับสูง

6) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตร การปศุสัตว์ และอุตสาหกรรม

7) เพื่อพัฒนาสาขาอาชีพต่างๆ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทั่วสหภาพ

8) เพื่อให้ประชาชนสามารถทำงานร่วมกับประชาคมระหว่างประเทศได้

9) เพื่อพัฒนารูขี้นการและการลงทุนที่ได้มาตรฐานสากล

ค. คณะกรรมการ/หน่วยงานซึ่งกำกับดูแล

รัฐบาลชุดใหม่ของเมียนมาร์เล็งเห็นความสำคัญของการลงทุนจากต่างชาติโดยกำหนดเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติฉบับ ค.ศ. 2019-2033 ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นการลงทุนจากต่างชาติ

รัฐสภาเมียนมาร์จึงเห็นชอบให้มีการจัดตั้งกระทรวงใหม่ คือ กระทรวงการลงทุนและความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ (Ministry of Investment and Foreign Economic Relations-MIFER) เป็นกระทรวงลำดับที่ 25 ของเมียนมาร์ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 โดยมีนายตอง ตุน (Thaung Tun) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดังกล่าว โดยกระทรวงการลงทุนและความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ตั้งใหม่นี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

2. อำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศให้คล่องตัวขึ้นในรูปแบบการเชื่อมโยงข้อมูล (Single Window)

กระทรวงการลงทุนฯ นี้เป็นกระทรวงที่แยกหน่วยงานมาจากกระทรวงการวางแผนแห่งชาติและการคลัง (Ministry of Planning and Finance) จำนวน 2 หน่วยงาน ได้แก่ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (Foreign Economic Relations Department) และคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission-MIC) โดยเฉพาะคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) นี้ นับว่ามีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมการลงทุนโดยกำหนดเงื่อนไข ทิศทางการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ โดยเน้นส่งเสริมการลงทุนในสาขาโครงสร้างพื้นฐาน ภาคเกษตร ปศุสัตว์ การประมง การศึกษา สาธารณสุข การท่องเที่ยว โลจิสติกส์ ส่งเสริมการผลิตสินค้าในเมียนมาร์ เพื่อทดแทนการนำเข้า อุตสาหกรรมส่งออก และการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมใหม่ๆ เป็นต้น (ฉนวน บัญญัติยวรงค์, 2562)

มาตรา 24 ของกฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ยังกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลเมียนมาร์ในการทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการลงทุน รับผิดชอบในการประสานงานกับนักลงทุนและผู้สนใจลงทุนอำนวยความสะดวกในการลงทุนแก่นักลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ การให้อำนาจในการยอมรับหรือปฏิเสธธนาคารพาณิชย์ที่นักลงทุนต่างชาติใช้ทำธุรกรรมทางการเงิน รวมถึงพิจารณาว่านักลงทุนและการลงทุนนั้นได้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับประกาศคำสั่ง ขั้นตอนและข้อกำหนดที่มีอยู่หรือไม่ รวมถึงให้อำนาจในการลงโทษนักลงทุนต่างชาติที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายหรือกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งบทลงโทษจะครอบคลุมตั้งแต่การตักเตือน การระงับสิทธิประโยชน์การลงทุนชั่วคราว ไปจนถึงการขึ้นบัญชีดำกับนักลงทุนรายนั้น นอกจากนี้ ยังกำหนดกรอบเวลาของคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) ที่จะยอมรับหรือปฏิเสธการพิจารณาข้อเสนอโครงการลงทุนเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ภายใต้กฎหมายลงทุนต่างชาติ ภายใน 15 วันนับจากวันที่นักลงทุนต่างชาติยื่นข้อเสนอโครงการลงทุน และหากคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) ยอมรับที่จะพิจารณาข้อเสนอโครงการลงทุนดังกล่าว ก็ต้องดำเนินการพิจารณาเพื่อรับรองหรือปฏิเสธโครงการลงทุนดังกล่าว ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน (รวมทั้งหมด 105 วัน นับจากวันที่นักลงทุนต่างชาติยื่นข้อเสนอโครงการลงทุน) ทั้งนี้ การกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาโครงการลงทุนของคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) ทำให้ขั้นตอนในการดำเนินงานมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อนักลงทุน

ต่างชาติที่ยื่นข้อเสนอขอรับการส่งเสริมโครงการลงทุนดังกล่าว

นอกจากนี้ ภายใต้กฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ (Myanmar Investment Law: MIL 2016) ฉบับดังกล่าวก็ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ ลดการผูกขาดอำนาจ และแก้ปัญหาความล่าช้าในการอนุมัติใบอนุญาตจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Investment Committee: MIC) ซึ่งโครงการลงทุนแต่ละราย อาจมีความแตกต่างกันตามความต้องการและบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งในกรณีที่ข้อเสนอโครงการลงทุนที่มีมูลค่าไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐสามารถส่งคำขออนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนท้องถิ่นโดยตรงได้เลย

ง. การขอยื่นขออนุญาตลงทุน

ตามกฎหมายการลงทุนนี้แบ่งการอนุมัติข้อเสนอการลงทุนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ใบอนุญาต (MIC Permit) ซึ่งในมาตรา 36 กำหนดไว้ว่าต้องมีการส่งคำเสนอการลงทุน (Proposal) และได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) เท่านั้น สำหรับการลงทุน 5 ประเภทดังกล่าว ได้แก่

- 1) การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ
- 2) การลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าการลงทุนเกินกว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- 3) การลงทุนในโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น
- 4) การลงทุนในโครงการที่ใช้ที่ดินหรืออาคารของรัฐ และ

5) การลงทุนในโครงการที่รัฐบาลกำหนดให้ต้องส่งค่าเสนอต่อคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC)

2. ใบบรับรอง (Endorsement) สำหรับการลงทุนอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการลงทุน 5 ประเภทข้างต้น ซึ่งมาตรา 37 กำหนดให้ยื่นขอใบบรับรองต่อคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) และในกรณีที่เงินลงทุนไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐสามารถส่งคำขออนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนท้องถิ่น

นอกจากนี้ กฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ได้ยกเลิกจำนวนเงินขั้นต่ำที่กฎหมายฉบับก่อนกำหนดไว้สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นการกำหนดวงเงินการลงทุนที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนอย่าง กัมพูชา ลาว หรือฟิลิปปินส์ และก่อให้เกิดภาระและข้อจำกัดในการลงทุนในเมียนมาร์

จ. รูปแบบการลงทุน

นอกจากรูปแบบการลงทุนโดยตรง (Direct Investment) ซึ่งนักลงทุนต่างชาติเข้าไปดำเนินการโดยมีการเคลื่อนย้ายทุนไปประกอบธุรกิจด้วยตัวเองในเมียนมาร์แล้ว กฎหมายการลงทุนของเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ยังกล่าวถึงรูปแบบการลงทุนโดยอ้อม (Indirect Investment) ซึ่งในมาตรา 40 ของกฎหมายลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ได้กำหนดว่าการลงทุนอาจหมายถึงรวมถึงการลงทุนในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

(1) วิชาธุรกิจ

(2) สหจกริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ เงินสด สัญญาจำนำ จำนอง สิทธิยึดหน่วง เครื่องจักร อุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง

(3) หุ้นบริษัท หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ และหุ้นกู้วิชาธุรกิจ ตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทหนึ่งๆ

(4) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมาย รวมถึงความรู้ความชำนาญ สิทธิบัตร การออกแบบอุตสาหกรรม และเครื่องหมายการค้า

(5) สิทธิเรียกร้องเงินและการปฏิบัติตามสัญญาที่มีมูลค่าทางการเงิน

(6) สัญญาแบ่งปันรายได้หรือการผลิตการจัดการการก่อสร้างสิทธิภายใต้สัญญารวมถึงสัญญาแบบเบ็ดเสร็จ

(7) สิทธิที่โอนให้แก่กันได้ที่มีอยู่ตามกฎหมายหรือตามสัญญา รวมถึงสิทธิในการค้นหาสำรวจ และสกัดทรัพยากรธรรมชาติ

ฉ. ประเภทการลงทุนที่อนุญาต

กฎหมายการลงทุนของเมียนมาร์นี้ได้กำหนดประเภทของการลงทุนและพื้นที่เพื่อการพัฒนา เพื่อเป็นการสร้างความชัดเจนและความมั่นใจให้แก่ธุรกิจและเป็นเงื่อนไขในการขอรับสิทธิประโยชน์การลงทุน รวมถึงกฎการลงทุนฉบับใหม่ (Myanmar Investment Rules: MIR 2017) ซึ่งเป็นเสมือนแผนปฏิบัติการของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) ได้กำหนดประเภทการลงทุนเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการลงทุนต้องห้าม (Prohibited) ประเภทการลงทุนที่ถูกจำกัด (Restricted) และประเภทการลงทุนที่ได้รับการสนับสนุน (Promoted)

1) ประเภทการลงทุนต้องห้าม (Prohibited) นั้น ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 41 ของกฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ซึ่งได้แก่

(1) การลงทุนที่อาจก่อให้เกิดหรือทำให้มีขยะอันตรายหรือเป็นพิษในสหภาพเมียนมาร์

(2) ธุรกิจการลงทุนที่เป็นการนำเอาเทคโนโลยี ยา พืช สัตว์หรือเครื่องมือที่ยังอยู่ระหว่างการทดสอบในต่างประเทศ หรือที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติให้ใช้ ปลุก หรือเพาะพันธุ์ ยกเว้นเป็นการใช้เพื่อการวิจัยและพัฒนา

(3) ธุรกิจการลงทุนที่อาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ภายในประเทศ

(4) ธุรกิจการลงทุนที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน

(5) ธุรกิจการลงทุนที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและระบบนิเวศ

(6) ธุรกิจการลงทุนที่ผลิตสินค้าหรือให้บริการที่ต้องห้ามตามกฎหมายที่บังคับใช้

2) ประเภทการลงทุนที่ถูกจำกัด (Restricted) นั้น ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 42 ซึ่งได้แก่

(1) ธุรกิจการลงทุนที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการโดยรัฐบาลกลางเท่านั้น

(2) ธุรกิจการลงทุนที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการโดยนักลงทุนชาวต่างชาติ

(3) ธุรกิจการลงทุนที่อนุญาตเฉพาะในรูปแบบของการร่วมทุนกับนิติบุคคลเมียนมาร์หรือพลเมืองเมียนมาร์

(4) ธุรกิจการลงทุนที่จะดำเนินการโดยได้รับอนุมัติจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

3) ประเภทการลงทุนที่ได้รับการสนับสนุน (Promoted) นั้นได้แก่ (จिरามน สุธีรชาติ และ นิธิ กวีวิรัชชัย, 2560)

(1) อุตสาหกรรมการเกษตร

(2) การปลูกและอนุรักษ์ป่าไม้ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

(3) การปศุสัตว์ การผสมพันธุ์สัตว์ และการประมง

(4) อุตสาหกรรมการผลิต (ยกเว้นบุหรี่ปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ)

(5) การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

(6) การพัฒนาเมืองใหม่

(7) การพัฒนาเมือง

(8) การสร้างถนน สะพาน ทางรถไฟ

(9) การสร้างท่าเรือ ท่าน้ำ และท่าบก

(10) การจัดการ การดำเนินการ และการดูแลท่าอากาศยาน

(11) การดูแลรักษาอากาศยาน

(12) การบริการด้านวัตถุดิบ และขนส่ง

(13) การผลิต ส่ง และกระจายไฟฟ้า

(14) การผลิตพลังงานทดแทน

(15) ธุรกิจการสื่อสารและโทรคมนาคม

(16) การให้บริการด้านการศึกษา

(17) การให้บริการด้านสุขภาพ

(18) การให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

(19) การท่องเที่ยวและโรงแรม

(20) ธุรกิจวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์

ช. หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง

หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored National Treatment-MFN) และหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) เป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งในกฎหมายระหว่างประเทศภายใต้หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination)

โดยที่หลักการไม่เลือกปฏิบัตินี้เป็นหลักการที่มีขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกันในการค้าระหว่างประเทศ หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งและหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติจึงเป็นหลักการที่ใช้สนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้วัตถุประสงค์ของหลักการไม่เลือกปฏิบัติสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ กล่าวคือ หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งเป็นการรองรับการปฏิบัติต่อผู้ลงทุนต่างชาติจากประเทศต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ในขณะที่หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเป็นการรองรับการปฏิบัติต่อผู้ลงทุนต่างชาติไม่ด้อยไปกว่าการปฏิบัติต่อผู้ลงทุนในประเทศตนเอง (กาญจนาภรณ์ อินทป็นตี เลิศลอย, 2555)

หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเป็นหลักการที่ได้รับความรับรองไว้ในความตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Article 3 ของ General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1947) Article 17 ของ General Agreement on Trade in Services (GATS) และ Article 3 ของ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) การนำหลักการนี้มาใช้จึงครอบคลุมทั้งสินค้า บริการ การลงทุนและทรัพย์สินทางปัญญา อย่างไรก็ตามการนำหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติไปใช้จะมีรายละเอียดการปรับใช้ที่แตกต่างกันระหว่างสินค้า บริการหรือการลงทุน และในกฎหมายลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 มีบทบัญญัติที่เป็นการนำเอาหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติมาบัญญัติไว้ปรากฏในมาตรา 47 ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐบาลต้องปฏิบัติต่อผู้ลงทุนต่างชาติและการลงทุนโดยตรงของผู้ลงทุนต่างชาติโดยเอื้อประโยชน์ไม่น้อยไปกว่าการปฏิบัติต่อผู้ลงทุนที่เป็นพลเมืองเมียนมาร์ในเรื่องเกี่ยวกับการ

ขยาย การจัดการ การดำเนินการ และการขายหรือการจำหน่ายโดยประการอื่น ซึ่งการลงทุนโดยตรงตามกฎหมายนี้ เว้นแต่กฎหมาย หลักเกณฑ์ และประกาศอื่นใดจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

และในมาตราเดียวกันยังกล่าวถึงบทบัญญัติที่เป็นการนำหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งมาบังคับใช้สำหรับผู้ลงทุนต่างชาติว่า “ในพฤติการณ์คล้ายกันรัฐบาลต้องปฏิบัติต่อผู้ลงทุนต่างชาติและการลงทุนโดยตรงของผู้ลงทุนต่างชาติจากประเทศหนึ่งๆ โดยเอื้อประโยชน์ไม่น้อยไปกว่าการปฏิบัติต่อผู้ลงทุนต่างชาติและการลงทุนโดยตรงของผู้ลงทุนต่างชาติจากประเทศอื่นในเรื่องเกี่ยวกับการจัดตั้ง การได้มา การขยาย การจัดการ การดำเนินการ และการขายหรือจำหน่ายโดยประการอื่นซึ่งการลงทุนโดยตรง”

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ได้รับรองหลักการปฏิบัติทั้งสองหลักซึ่งเป็นหลักปฏิบัติมาตรฐานสากลทางการค้าระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนหลักการไม่เลือกปฏิบัติในการค้าและการลงทุนเป็นหลักการที่มีขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน

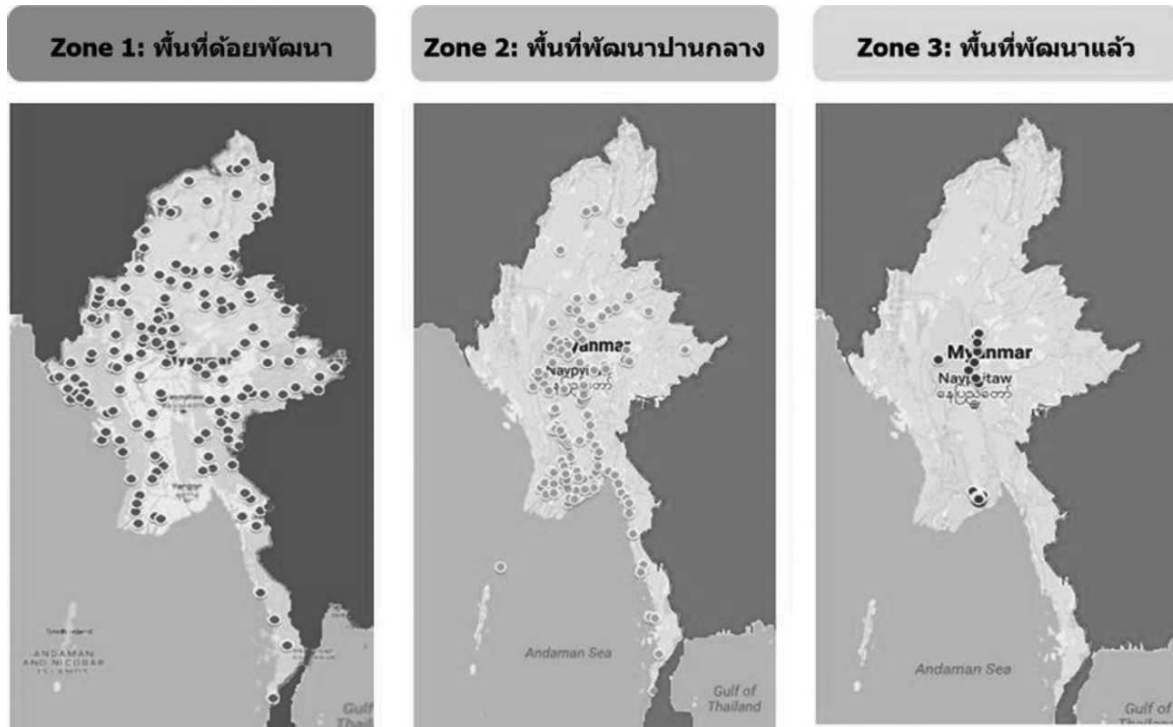
ช. มาตรการส่งเสริมการลงทุน

นอกจากนี้ ยังมีกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อจูงใจแก่นักลงทุนที่ลงทุนในพื้นที่ที่มีระดับพัฒนาต่างกัน โดยจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร (Tax Incentive) แตกต่างกันไป โดยในมาตรา 75 กำหนดไว้ดังนี้

Zone 1 การลงทุนในพื้นที่ที่ยังไม่พัฒนาจำนวน 156 เมือง จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 7 ปี

Zone 2 พื้นที่ที่มีการพัฒนาปานกลาง จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 5 ปี และ

Zone 3 พื้นที่ที่พัฒนาแล้วจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 3 ปี

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงพื้นที่เพื่อการพัฒนา (Development Zone) ตามนโยบายของคณะกรรมการการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission-MIC)

ที่มา: จิราภรณ์ สุธีรชาติ และ นิธิ กวีวิวิธชัย (2560)

ฉ. การใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ประเด็นการใช้ประโยชน์ในที่ดินนี้เป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญและมักเป็นข้อกั่วงวลของนักลงทุนที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ด้วยข้อกฎหมายของแต่ละประเทศที่ส่วนใหญ่ห้ามมิให้คนต่างด้าวถือครองที่ดิน ซึ่งนักลงทุนต่างชาติก็ยังไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของที่ดินในเมียนมาร์ แต่กฎหมายการลงทุนแห่งเมียนมาร์ฉบับนี้ก็ได้อนุญาตข้อกำหนดในการเช่าที่ดิน โดยในมาตรา 50 ได้กำหนดการให้สิทธิการ

ใช้ที่ดินระยะยาวสำหรับการลงทุนโดยนักลงทุนต่างชาติซึ่งสามารถเช่าที่ดินหรืออาคารได้จากรัฐบาลหรือองค์กรของรัฐหรือจากเจ้าของที่ดินหรืออาคารส่วนตัว ตั้งแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตหรือการรับรองของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) เป็นเวลาสูงสุดถึง 50 ปี และหลังจากระยะเวลาสิ้นสุดลง คณะกรรมการฯ อาจให้ความเห็นชอบแก่ผู้ลงทุนให้ได้รับสิทธิเช่าที่ดินหรืออาคารดังกล่าวอีก 10 ปี และขยายระยะเวลาต่อไปอีก 10 ปี

ก็ได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ อาจพิจารณาขยายระยะเวลาเช่าที่ดินให้แก่โครงการลงทุนในพื้นที่ที่ขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานได้อีกด้วย

การใช้ประโยชน์จากที่ดินตามกฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ฉบับนี้นับว่าได้แก้ไขข้อจำกัดเดิมโดยขยายระยะเวลาในการเช่าใช้ที่ดินเพื่อการลงทุนได้ยาวนานขึ้น เนื่องจากการลงทุนบางประเภทไม่สามารถคืนทุนได้ในระยะเวลาสั้น การขยายสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่นานขึ้นโดยให้สามารถต่อระยะเวลาออกไปได้อีก 10 ปี มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนมากขึ้น แต่ทั้งนี้แม้การลงทุนจะมีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินได้ยาวนานมากขึ้น แต่ยังมีอุปสรรคที่สำคัญอีกประการคือเรื่องราคาที่ดินและค่าเช่าที่สูงกว่ากลไกตลาด ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในส่วนของปัญหาและอุปสรรค

ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่แล้ว เมียนมาร์ยังมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายบางฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับการลงทุน เช่น การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายนิติบุคคลและรูปแบบองค์กรธุรกิจสำหรับชาวต่างชาติ โดยปัจจุบันรัฐบาลของเมียนมาร์ได้ออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการค้า การลงทุนภายในประเทศหลายฉบับ เช่น เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม ค.ศ. 2017 รัฐสภาของประเทศเมียนมาร์ ได้ผ่านร่างกฎหมายว่าด้วยบริษัท (Myanmar Companies Law 2017) ฉบับใหม่นี้มาแทนที่กฎหมายว่าด้วยบริษัท ฉบับปี ค.ศ. 1914 (Myanmar Companies Act 1914: MCA 1914) และเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2018 พร้อมทั้งเปิดตัวระบบการจดทะเบียนบริษัทออนไลน์ ผ่านระบบ DICA MyCo ของ DICA และยังกำหนดให้บริษัทและนิติบุคคล

ประเภทต่างๆ ที่จดทะเบียนตามกฎหมายเดิม (MCA 1914) นั้นจะต้องมาดำเนินการจดทะเบียนภายใต้กฎหมายใหม่อีกครั้ง (Re-registration) ภายในวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2018 ถึง 31 มกราคม ค.ศ. 2019 หากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด นิติบุคคลนั้นจะถูกถอดออกจากฐานระบบทะเบียนบริษัท (ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเมียนมาร์, 2560)

ทั้งนี้ ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศเมียนมาร์ได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การแต่งตั้งบุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นคนสัญชาติเมียนมาร์หรือนิติบุคคลสัญชาติเมียนมาร์ (หมายถึง นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเมียนมาร์ และมีผู้ถือหุ้นทั้งหมดเป็นคนสัญชาติเมียนมาร์) ให้เป็นผู้แทนทางการค้าที่ดำเนินธุรกิจในประเทศเมียนมาร์แทนได้ ซึ่งการแต่งตั้งคนสัญชาติเมียนมาร์หรือนิติบุคคลสัญชาติเมียนมาร์ เพื่อเป็นตัวแทนทางการค้านี้จะต้องไปจดทะเบียนการแต่งตั้งตัวแทนเพื่อให้สัญญาการตั้งตัวแทนดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 2554)

2. การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล โดยเลือกรูปแบบของนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Companies Law 2017) ฉบับใหม่นี้ ตามประเภทผู้ถือหุ้น ได้ใน 2 ประเภท ได้แก่

- 1) ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทจำกัดที่มีชาวต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดนั้นทั้งหมด หรือสาขาของบริษัทต่างชาติที่จดทะเบียนนอกประเทศเมียนมาร์ ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- (ก) บริษัทเอกชนจำกัด (Private Company) ประเภทจำกัดความรับผิดชอบตามจำนวน

หุ้นที่มีผู้ถือหุ้นไม่เกิน 50 ราย โดยยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทที่สำนักงานทะเบียนของคณะกรรมการด้านการลงทุนและจดทะเบียนบริษัท (Directorate of Investment and Company Administration: DICA) ซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่หลักในการรับจดทะเบียนบริษัท ทั้งการเปิดบริษัทของชาวเมียนมาร์และชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ DICA ยังทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการการลงทุนเมียนมาร์ (MIC) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศของประเทศเมียนมาร์อีกด้วย ทั้ง DICA และ MIC อยู่ภายใต้กำกับดูแลของกระทรวงการวางแผนธุรกิจและการเงิน (Ministry of Planning and Finance-MNPED)

(ข) บริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Liability Company) ที่มีจำนวนผู้ถือหุ้นไม่จำกัด และสามารถเสนอขายหุ้นแก่สาธารณชนได้ หลังจากที่มีการจดทะเบียนบริษัทแล้วจะต้องมีการขอใบรับรองการประกอบธุรกิจ (Certificate of Commencement of Business) เพื่อที่จะเริ่มดำเนินกิจการของบริษัท

2) การร่วมลงทุนในรูปแบบกิจการร่วมทุน (Joint Venture) โดยคนต่างชาติ/บริษัทต่างชาติร่วมลงทุนกับบุคคลธรรมดา นิติบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจของเมียนมาร์โดยมีคนเมียนมาร์ถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65.00 ซึ่งในกฎหมายฉบับใหม่นี้ถือว่าการเปิดให้นักลงทุนที่ไม่ใช่ชาวเมียนมาร์ได้มีโอกาสเข้าไปถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 35.00 โดยที่นิติบุคคลนั้นๆ จะไม่ถูกถือว่าเป็นนิติบุคคลต่างด้าว (ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยบริษัทเดิม (MCA 1914) ที่กำหนดว่าบริษัทที่มีชาวต่างชาติถือหุ้นตั้งแต่ 1 หุ้นขึ้นไปเป็นนิติบุคคลต่างด้าว)

นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยบริษัทแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Companies Law 2017) ฉบับใหม่นี้ ยังมีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการลงทุน เช่น การปรับลดข้อกำหนดเรื่องจำนวนผู้ถือหุ้น โดยอนุญาตให้บริษัทมีผู้ถือหุ้น (Shareholder) เพียง 1 คน และอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของกิจการได้ทั้งหมด (Wholly Foreign-Owned Enterprises) เนื่องจากเมียนมาร์เห็นว่า มีบางบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นประเภทให้ใช้ชื่อ (Just for Form) เท่านั้น ซึ่งตามข้อกำหนดเดิมที่ต้องมีผู้ถือหุ้นมากกว่า 1 คน แต่ตามกฎหมายใหม่นี้บริษัทสามารถโอนหุ้นให้เจ้าของหลักเป็นเจ้าของเพียงคนเดียวได้ หรือบริษัทที่มีลูกจ้างน้อยกว่า 30 คน และมีรายได้ต่อปี (Aggregate Annual Revenue) น้อยกว่า 500,000,000 จี๊ด (ประมาณ 318,471 ดอลลาร์สหรัฐ) จะถูกยกเว้นจากข้อกำหนดด้านการบริหารบริษัทหลายประเด็น อาทิ การจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี (Annual General Meeting) การบันทึกเงินเข้าและรายจ่ายทุกรายการ (Records of All Money Received and Expended) และการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบ (Auditor) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดค่าใช้จ่ายให้แก่บริษัทขนาดเล็ก โดยเฉพาะบริษัทขนาดเล็กที่เพิ่งเข้าสู่ตลาดเมียนมาร์ เป็นต้น (ณรงค์ บุญเสถียรวงศ์, 2562)

โอกาสและแนวโน้มการลงทุน

การแก้ไขและประกาศใช้กฎหมายการลงทุนของเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ฉบับใหม่ของเมียนมาร์นี้ นับเป็นการเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ได้สะดวกยิ่งขึ้น มีการผ่อนปรนกฎต่างๆ ที่เคยเป็นอุปสรรคการค้าการลงทุนจากกฎหมายฉบับเดิม และกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไข

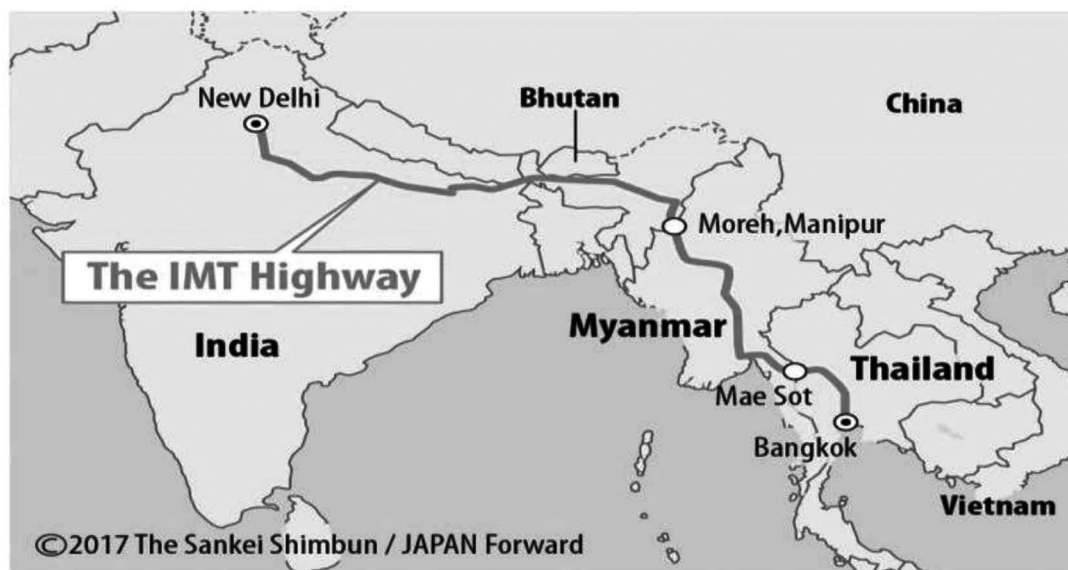
ในการลงทุนชัดเจนขึ้น ซึ่งสามารถช่วยให้นักลงทุนสามารถตัดสินใจที่จะลงทุนในเมียนมาร์ได้

เมียนมาร์มีขนาดพื้นที่ใหญ่กว่าไทยกว่าหนึ่งแสนตารางกิโลเมตรหรือประมาณหนึ่งร้อยล้านไร่ และยังมีพื้นที่ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งแหล่งดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการลงทุนและการพัฒนาด้านการเกษตร ดันทุนการผลิตสินค้าเกษตรในเมียนมาร์ยังต่ำกว่าไทย ตัวอย่างเช่น การเพาะปลูกข้าวในไทยตกอยู่ที่ 5,270 บาทต่อไร่ ขณะที่การเพาะปลูกข้าวในเมียนมาร์มีต้นทุนประมาณ 2,340 บาทต่อไร่ (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2559) ซึ่งเมียนมาร์มีต้นทุนที่ต่ำกว่าไทยครึ่งหนึ่ง แรงงานภาคเกษตรของเมียนมาร์ก็มีอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งเอื้อต่อการเข้าไปลงทุนในด้านอุตสาหกรรมการเกษตร โดยผสมผสานกับการนำเครื่องจักรการเกษตรและเทคโนโลยีการเกษตรเข้าไปขยายกำลังการผลิต เพราะที่ผ่านมามีการผลิตในภาคการเกษตรของเมียนมาร์มีข้อจำกัดด้านทุนทำให้ไม่สามารถลงทุนในส่วนนี้ได้เต็มที่ รวมถึงปริมาณการใช้สารเคมีก็ไม่มากซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาด้านการเกษตรไปสู่การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

ประชาชนชาวเมียนมายังมีความต้องการด้านสินค้าอุปโภคบริโภคอยู่ค่อนข้างมาก จึงนับเป็นโอกาสที่ดีที่เปิดโอกาสให้นักลงทุนไทยเข้าไปขยายธุรกิจหรือเพิ่มการลงทุนในเมียนมาร์ การมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับธุรกิจท้องถิ่นและความใกล้เคียงของวัฒนธรรม การอุปโภคบริโภค จะช่วยให้ธุรกิจที่ลงทุนเข้าถึงตลาดของเมียนมาร์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีนัก

ลงทุนไทยที่มีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์เป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น เครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP) เข้าไปดำเนินธุรกิจในเมียนมาร์ในด้านการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชไร่ การเพาะเลี้ยงสัตว์และอาหารสัตว์ และการลงทุนด้านการก่อสร้างและอุตสาหกรรมอื่นๆ บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวลล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) ลงทุนทำธุรกิจผลิตปูนซีเมนต์ การผลิตกระแสไฟฟ้า รวมทั้งโครงการก่อสร้างต่างๆ อาทิ เช่น สนามบินนานาชาติมัณฑะเลย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ จากลักษณะความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่ประเทศไทยมีพรมแดนประชิดติดกับเมียนมาร์กว่า 2,000 กิโลเมตรและมีด่านถาวรที่สามารถใช้เป็นช่องทางในการคมนาคมขนส่งสินค้าไปยังเมียนมาร์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าไปลงทุน ทางภาครัฐเองก็มีส่วนช่วยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่เอกชนที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์หลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีต่างๆ โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม เช่น ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS Economic Corridors) โครงการสำรวจเส้นทางทางหลวงไตรภาคี อินเดีย-เมียนมาร์-ไทย (India-Myanmar-Thailand Trilateral Highway) ซึ่งเป็นเส้นทางบกเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างตลาดใหญ่ของอินเดียกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการถนนระหว่างชายแดนไทย-เมียนมาร์ เข้าสู่เมืองทวาย เป็นต้น (Borah, 2017)

ภาพที่ 2 แผนที่เส้นทางคมนาคมทางบกกระหว่างอินเดีย-เมียนมาร์-ไทย ตามโครงการทางหลวงไตรภาคี อินเดีย-เมียนมาร์-ไทย (India-Myanmar-Thailand Trilateral Highway)

ที่มา: Borah (2017)

โดยเฉพาะโครงการทวายซึ่งถือเป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของเมียนมาร์ ถึงมูลค่าการลงทุนมหาศาลถึง 58,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประกอบกับทำเลที่ตั้งที่เป็นจุดยุทธศาสตร์เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าระหว่างทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดีย โดยไม่ต้องเดินเรืออ้อมแหลมมะละกา อีกทั้งเป็นประตูการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) กับตลาดสำคัญ อาทิ เอเชียใต้ แอฟริกา ตะวันออกกลาง และยุโรป ทำให้โครงการทวายได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลก จนนับว่าเป็นโครงการลงทุนที่ได้รับการพูดถึงมากที่สุดในรอบหลายปีที่ผ่านมาของเมียนมาร์ (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าไทย, 2554) การเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานโดยนำประสบการณ์ ความรู้ และเทคโนโลยีของผู้ประกอบการไทยทำให้ได้เปรียบในด้านความ

ชำนาญในงานและต้นทุนแรงงานเมียนมาร์ที่ต่ำ ประมาณวันละร้อยละห้าสำหรับแรงงานไร้ฝีมือ

ดังนั้น หากนักลงทุนมีความพร้อมที่จะเข้าไปลงทุนหรือมีส่วนร่วมในการลงทุนกับเอกชนของเมียนมาร์แบบพันธมิตร การผลิต การค้า การลงทุน เมียนมาร์มีศักยภาพที่จะเป็นทั้งฐานการผลิตและตลาดใหม่ที่มีศักยภาพในการเจริญเติบโตตามความต้องการสินค้าและบริการใหม่ๆ เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของเมียนมาร์

ปัญหาและอุปสรรค

แต่ทั้งนี้ แม้ว่ากฎหมายลงทุนต่างชาติฉบับใหม่ของเมียนมาร์จะเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนได้มากขึ้น แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาในการลงทุน ดังนี้

1. อุปสรรคด้านกฎหมาย อุปสรรคนี้เป็นอุปสรรคจากภาครัฐซึ่งแม้จะมีการบังคับใช้กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ซึ่งแก้ไขบางประเด็นที่เป็นข้อจำกัดของนักลงทุนต่างชาติ แต่ก็ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของเมียนมาร์อีกจำนวนมากที่นักลงทุนต้องให้ความสนใจ เช่น กฎหมายการจัดตั้งบริษัทเมียนมาร์ (Myanmar Companies Law, 2017) กฎหมายเขตเศรษฐกิจ (Myanmar Special Economic Zone Law, 2014: SEZ) กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (The Dawei Special Economic Zone Law, officially known as The State Peace and Development Council Law No. 17) เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการลงทุน กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้รับการแก้ไขตามกฎหมายบทหลักซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ

ในกฎหมายการลงทุนเมียนมาร์ ค.ศ. 2016 ก็ยังมีบางประเด็นที่แม้ได้รับการแก้ไขแล้วแต่ก็ยังไม่เอื้อต่อการลงทุน เช่น การกำหนดเงื่อนไขการจ้างแรงงานซึ่งมีความเข้มงวดมากขึ้น แม้ในกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่จะยกเลิกกฎการจ้างแรงงานชาวเมียนมาร์ตามอัตราที่กำหนดไว้เดิม และอนุญาตให้จ้างแรงงานสัญชาติใดก็ได้ตามความเหมาะสมในตำแหน่งผู้จัดการอาวุโส ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและการปฏิบัติการ หรือที่ปรึกษาการลงทุน แต่การจ้างแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labor) ต้องเป็นชาวเมียนมาร์เท่านั้น สำหรับแรงงานมีฝีมือ (Skilled Labor) กำหนดให้มีการจ้างแรงงานชาวเมียนมาร์เป็นสัดส่วนอย่างน้อยร้อยละ 25.00 ของการจ้างแรงงานทั้งหมดในช่วง 2 ปีแรกของการดำเนินโครงการ และเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ 50.00 และร้อยละ 75.00 ในปีที่ 4 และปีที่ 6 ตามลำดับ ซึ่งที่

ผ่านมาเมียนมาร์ก็ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงาน มีฝีมือและพนักงานท้องถิ่นในระดับผู้จัดการ ซึ่งนักลงทุนจะต้องจัดแผนการฝึกอบรมเองก็อาจต้องอาศัยระยะเวลาเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ

นอกจากนี้ กฎหมายลงทุนดังกล่าวยังขาดความชัดเจน ในบางประเด็น อาทิเช่น ประเภทของธุรกิจหรือ กิจกรรมที่สงวนไว้สำหรับคนเมียนมาร์ หรือห้ามนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน เป็นต้น รวมทั้งการพิจารณาโครงการลงทุนต่างๆ ยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) หรือรัฐบาลท้องถิ่นสำหรับโครงการลงทุนที่มีมูลค่าน้อยกว่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งยังไม่มีความชัดเจน บางประเด็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานยังขาดความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบใหม่ๆ ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจ

2. อุปสรรคเรื่องการใช้ประโยชน์ในที่ดิน แม้ว่ากฎหมายการลงทุนแห่งเมียนมาร์ฉบับ ค.ศ. 2016 ได้ผ่อนคลายนโยบายกำหนดในการเช่าที่ดินโดยให้สิทธิการใช้ที่ดินระยะยาวแก่นักลงทุนต่างชาติซึ่งสามารถเช่าที่ดินหรืออาคารเป็นเวลาสูงสุดถึง 50 ปี และหลังจากระยะเวลาสิ้นสุดลงอาจได้รับสิทธิเช่าที่ดินหรืออาคารดังกล่าวอีก 10 ปี และขยายระยะเวลาต่อไปอีก 10 ปีก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงราคาที่ดินและค่าเช่าที่มีราคาสูงมาก ตัวอย่างเช่น ค่าเช่าสำนักงานในกรุงย่างกุ้งสูงกว่าค่าเช่าสำนักงานในกรุงเทพฯ สองเท่าถึงแปดเท่า หรือราคาที่ดินที่แม้จะอยู่นอกเมืองแต่ก็ยังมีราคาเกินกว่าความเป็นจริง ไม่เป็นไปตามราคาตลาด ทั้งนี้เกิดจากการปั่นราคาของนักเก็งกำไร

3. อุปสรรคด้านโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากเมียนมาร์ยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อตอบสนองการพัฒนาในด้านต่างๆ

โครงการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง การคมนาคมระหว่างเมืองต่างๆ ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควรโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่อาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการขนส่งระบบโทรคมนาคมด้านไอทียังมีต้นทุนสูง

นอกจากนี้ ความมั่นคงด้านพลังงานในประเทศเมียนมาร์ยังเป็นเรื่องที่ต้องจับตาอย่างใกล้ชิดจากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสลงพื้นที่เก็บข้อมูลในกรุงย่างกุ้ง เมียนมาร์เพื่อประกอบงานวิจัยชิ้นหนึ่งพบว่า เหตุการณ์กระแสไฟฟ้าขัดข้องระหว่างวันเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นทุกวัน ซึ่งแม้ครั้งหนึ่งจะกินเวลานาน 5-10 นาที แต่ก็เกิดขึ้นบ่อยครั้ง แม้แต่เมืองใหญ่อย่างกรุงย่างกุ้งก็เกิดเหตุการณ์กระแสไฟฟ้าขัดข้องเป็นเรื่องปกติ จากการสอบถามผู้ประกอบการไทยในกรุงย่างกุ้งได้ความว่า ปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้าขัดข้องเป็นปัญหาที่ยังรอการแก้ไขจากทางภาครัฐ เอกชนผู้ลงทุนจะต้องศึกษาหามาตรการรองรับปัญหากระแสไฟฟ้าขัดข้องในช่วงเวลาทำการ บางครั้งก่อให้เกิดความเสียหายกับธุรกิจได้ ซึ่งนับเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญและจะต้องมีมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมและทันทั่วถึงต่อไป

4. อัตราภาษีรายได้ที่สูงโดยภาษีรายได้ของนิติบุคคลที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศเมียนมาร์ (Non-Resident) หรือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของชาวต่างชาติที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักในเมียนมาร์เสียภาษีในอัตราร้อยละ 35.00 แม้กฎหมายการลงทุนเมียนมาร์จะส่งเสริมการลงทุนโดยยกเว้นภาษีดังกล่าวเป็นเวลา 3-7 ปีตามเขตพื้นที่การลงทุน แต่ก็ยังมีภาษีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในเมียนมาร์ซึ่งไม่ได้รับการยกเว้น เช่น ภาษีหัก ณ ที่จ่ายของชาวต่างชาติที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักในเมียนมาร์ เสียภาษีในอัตราร้อยละ 3.50-20.00 ภาษีการค้า (Commercial Tax) โดย

เก็บจากผู้ผลิตสินค้า หรือผู้ให้บริการ โดยเก็บจากการค้าสินค้าทั้งที่ผลิตในประเทศและสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ และยังเก็บจากการส่งออกสินค้าด้วย นอกจากนี้ ยังเก็บจากการให้บริการ เช่น การขนส่งคนโดยสาร กิจการบันเทิง กิจการโรงแรม มีอัตราภาษีตั้งแต่ ร้อยละ 5.00-30.00 เป็นต้น ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายได้

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

แม้กฎหมายการลงทุนแห่งเมียนมาร์ฉบับ ค.ศ. 2016 จะมีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อดึงดูดและเอื้อให้เกิดบรรยากาศการลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น แต่จากการจัดอันดับประเทศที่น่าลงทุนของธนาคารโลกสำหรับประเทศที่น่าลงทุน (World Bank's Doing Business Ranking) ในปี ค.ศ. 2019 พบว่า เมียนมาร์อยู่ในลำดับที่ 171 จาก 190 ประเทศทั่วโลก (World Bank, 2019) ซึ่งตัวเลขดังกล่าวอาจจะมิปัจจัยอื่นๆ มากมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการเข้าไปลงทุนที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านดีหรือมีข้อจำกัดเพิ่มเติมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

การแก้ไขกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ของเมียนมาร์นับว่าเป็นสัญญาณที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงการเปิดประเทศเพื่อรับการค้าและการลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น ซึ่งทั้งนี้อาจต้องใช้เวลาพอสมควรในการปรับตัวของเมียนมาร์ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญด้านการเมือง การลงทุนในเมียนมาร์ยังเป็นโอกาสที่ดีของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนไทย เนื่องด้วยเมียนมาร์ยังคงได้เปรียบด้านความสมบูรณ์ของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์ และค่าจ้างแรงงานที่ยังต่ำ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่จะสะท้อนต้นทุนในการลงทุน

สำหรับประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคที่ยังคงมีอยู่ ก็เป็นปัจจัยที่นักลงทุนต้องให้ความสนใจและใช้หลักในการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เข้ามาเพื่อกระจายความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากอุปสรรคต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนขอเสนอแนะข้อพิจารณาที่น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับนักลงทุนคนไทยที่สนใจเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ โดยควรหาหุ้นทำธุรกิจหรือพันธมิตรที่เป็นคนท้องถิ่นที่ไว้ใจได้เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและให้ข้อมูลการลงทุนเชิงลึกยิ่งขึ้น เนื่องจากการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในเมียนมาร์ยังมีกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติที่มีความซับซ้อนของกฎเกณฑ์จำนวนมาก และแม้กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่จะอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปดำเนินการได้เอง 100 เปอร์เซ็นต์ แต่การลงทุนโดยกิจการร่วมทุน (Joint Venture) กับบุคคลธรรมดา นิติบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจของเมียนมาร์ โดยมีพันธมิตรที่สามารถไว้ใจได้ ก็เป็นอีกทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการกระจายความเสี่ยงในการลงทุนได้ เนื่องจากกฎระเบียบบางประการหรือการติดต่อกับหน่วยงานราชการยังมีความซับซ้อนซึ่งต้องอาศัยคนท้องถิ่นที่มีความเข้าใจรูปแบบระเบียบวิธีปฏิบัติท้องถิ่น และภาษาถิ่น ในเรื่องดังกล่าวเพื่อลดอุปสรรคที่อาจส่งผลต่อการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ การหาหุ้นทำธุรกิจ (Business Partner) นี้ควรศึกษารายละเอียดของคู่ค้าที่สนใจโดยผ่านทางความร่วมมือต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งที่สนับสนุนโดยภาครัฐและความร่วมมือภาคเอกชนซึ่งมีมากมาย จะทำให้ได้หุ้นทำธุรกิจที่มีศักยภาพช่วยแบ่งเบาภาระและความเสี่ยงในการลงทุน

นอกจากนี้ การทำประกันความเสี่ยงการลงทุน (Investment Insurance) ซึ่งหมายถึง การ

ประกันความเสี่ยงทางการเมืองจากการที่โครงการลงทุนของผู้ลงทุนได้รับความเสียหายในการดำเนินนโยบาย กฎระเบียบ หรือการดำเนินการใดๆ ของรัฐบาลประเทศที่ผู้ลงทุนไปลงทุน ตลอดจนภัยทางการเมือง ซึ่งมีผลกระทบในทางลบต่อโครงการลงทุนของผู้ลงทุนและความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของผู้ลงทุน (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2562) เพื่อป้องกันความผันผวนที่อาจเกิดขึ้นก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้นักลงทุนสามารถเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ได้อย่างมั่นใจมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีการให้บริการโดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Export and Import Bank of Thailand) ซึ่งเป็นสถาบันการเงินของรัฐที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงการคลัง เป็นธนาคารที่ให้การสนับสนุนนักลงทุนไทยในต่างประเทศได้อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2559). ข้อมูลการผลิตและการค้าข้าว. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2562, จาก <http://www.thairiceinfo.go.th/?page=DataL3>ShowData&codeData=A1008>
- กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2562). ภาพรวมการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มาเลเซีย-เมียนมาร์-สปป.ลาว-กัมพูชา ปี 2562 (มกราคม-พฤษภาคม). สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.dft.go.th/Portals/3/วิเคราะห์ภาพรวมการค้าชายแดน%20ม.ค%20-%20พ.ค.%20%202562.pdf>

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2562). รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมา ประจำเดือนมิถุนายน 2562. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2562, จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/560834/560834.pdf
- กาญจนาภรณ์ อินทปิ่นดี เลิศลอย. (2555). หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ. *กฤษฎีกาสาร*, 7(2), 4-9.
- จิราภรณ์ สุธีรชาติ, และ นิธิ กวีวิรัชชัย. (2560). EIC ขึ้นเมียนมาเร่งเครื่อง ปรับกฎการลงทุนฉบับใหม่ ปลอดภัยต่างชาติ. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562, จาก <https://thaipublica.org/2017/07/eic-myanmar-5-7-2560/>
- ณรงค์ บุญเสถียรวงศ์. (2562). เอกสารประกอบ การบรรยาย ใน การบรรยายพิเศษแก่คณะนักวิจัยมหาวิทยาลัยพายัพ หัวข้อ “สถานการณ์การเมืองและเศรษฐกิจของเมียนมาร์”. สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ประเทศเมียนมาร์.
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (2562). บริการประกันความเสี่ยงการลงทุน. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก <http://www2.exim.go.th/th/services/exportCreditIns.aspx?type=hls3>
- เมียนมาร์ อินไซด์ 2017. (2560). มติชนออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562, จาก https://www.matichon.co.th/foreign/indepth/news_721840
- ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเมียนมาร์. (2560). ข้อมูลด้านการค้าและการลงทุน นโยบายส่งเสริมการลงทุน /กฎระเบียบด้านธุรกิจ/การจัดตั้งธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.thaibizmyanmar.com/th/economy/trade-investment.php>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2554). คู่มือการค้าและการลงทุนในพม่า. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2562, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/คู่มือการค้าและการลงทุนในประเทศพม่า-20171101170957.pdf
- หอการค้าไทยและสภาหอการค้าไทย. (2554). คู่มือการค้าการลงทุนสาธารณรัฐสหภาพพม่า. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/คู่มือพม่า%2017-05-11%20A5-20171101171051.pdf
- Borah, R. (2017). India-Myanmar-Thailand trilateral highway: A promise to transform the region’s economic landscape. Retrieved May 22, 2019, from <https://japan-forward.com/india-myanmar-thailand-trilateral-highway-a-promise-to-transform-the-regions-economic-landscape/>
- Directorate of Investment and Company Administration. (2016). Myanmar investment law (official translation). Retrieved May 22, 2019, from https://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/document-files/myanmar_investment_law_official_translation_3-1-2017.pdf

Directorate of Investment and Company Administration. (2017). Myanmar company law (Unofficial Translation). Retrieved May 22, 2019, from https://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/document-files/final_mcl_english_version_6_dec_president_signed_version_cl.pdf

Directorate of Investment and Company Administration. (2019). Foreign investment of permitted enterprises as of (30/6/2019) by country. Retrieved July 27, 2019, from https://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/document-files/fdicountry_1.pdf

World Bank. (2019). Ease of doing business score and ease of doing business ranking. Retrieved June 7, 2019, from <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB19-Chapters/DB19-Score-and-DBRankings.pdf>